

Z POEZJI NOWEGO IRANU

Maleko' sz-Szo'arā BAHĀR

Delegat na II Światowy Kongres Pokoju w Warszawie, wybrany tamże do światowej Rady Pokoju Mirzā Taqī Chan Bahār z honorowym tytułem Maleko'sz-Szo'arā „(Król poetów“) jest najwybitniejszym poetą współczesnego Iranu.

W dobie rewolucji (1906) i walk o swobody konstytucyjne był Bahār jednym z twórców nowej szkoły literackiej. Jako członek partii rewolucyjnej (*enqelabiyūn*) słowem poetyckim i czynem walczy z despotyzmem dynastii Kadżarów. Swoimi rewolucyjnymi poezjami nie tylko wytycza nowe drogi odradzającej się literaturze, lecz także wzbogaca wybitnie perską myśl postępową.

Był kilkakrotnie wybieranym posłem do parlamentu z ramienia kół konstytucyjnych, później był ministrem oświaty. Po wycofaniu się z czynnego życia politycznego zajął się pracą literacką i naukową jako profesor uniwersytetu w Teheranie. Zmarł w r. 1951.

W r. 1947 przewodniczył I Kongresowi Perskich Pisarzy w Teheranie, zorganizowanemu przez Towarzystwo Przyjaźni Persko-Radzieckiej.

Pokaźny rozmiar jego poezji zbiór („*Dywan*“), liczący ponad 30 tysięcy wierszy spoczywa dotąd w rękopiśmie. Wielka ilość poetyckich utworów Bahāra jest rozsiana po czasopismach i chrestomatiach poezji perskiej.

ŻYCIOWY BÓJ

(*Tenāzo -i beqā*)

Życie jest bojem chłopcze! Do boju — boju bądź gotów!
Nie czas się wahać ni gnić w zastoju! Bądź gotów!
Biorąc w obronę kraj, ród, rodzinę,
śmiałość tygrysa, lwa przybrać minę — bądź gotów!

Przyjacielowi miodu słodczy,
 wrogom trucizny dłoń twa użyczy! Bądź gotów!
 Abyś lwim zębem i orła szponem
 wolę okiełzał w sercu szalonym — bądź gotów!
 Jak cyprys dźwigaj ku sławie czoło,
 aż głos twój harfą zabrzmie wokoło! Bądź gotów!
 Z tygrysiej paszczy snu i lenistwa
 wydobyć wiedzy perłę najczystsza — bądź gotów!
 Z nauki — miłość i przyjaźń płyną —
 nauką w świecie wrychle zasłynąć — bądź gotów!
 Chuć jest arkanem na szyi woli —
 niech ją od niego dłoń twa wyzwoli — bądź gotów!
 Bądź praw! Inaczej — świat głowę zmyje
 i — jak koszula w praniu na kije — bądź gotów! ¹⁾
 Bohaterskimi świeć wciąż przykłady,
 a wolnym będziesz od wszelkiej zdrady. Bądź gotów!
 Hej, ucz się chłopcze, byś wsławił imię —
 jeśli zawiedziesz, na wstydu brzemię — bądź gotów!
 Wstań odrzuć z ciała żółty kożuszek —
 w przeciwnym razie, jak ryż na tłuczek — bądź gotów! ²⁾
 Gdy z zdrowym ciałem duch się sprzymierzy,
 nie będziesz koniem co bez uzd bieży. Bądź gotów!
 Jeśli jak kamień nie będzie ramię,
 wnet ci je kamień jak szkło połamie. Bądź gotów! ³⁾
 Duch bez zapachu, ciało bez siły
 są jak haszyszem derwisz opity... Bądź gotów! ⁴⁾
 Jeśliś w wędrówce odstał na chwilę,
 wlec chromą nogę w życiowym pyle — bądź gotów!
 Twardym wysiłkiem z duszy zwierciadła
 rdzę tak usunąć, by już nie siadła — bądź gotów ⁵⁾

¹⁾ Chodzi o kije, którymi piorą bieliznę.

²⁾ „Żółty kożuszek“ czyli łuskę, którą usuwa się z ryżu specjalnymi tłuczkami albo cepem — w przenośnym znaczeniu tutaj „wady charakteru“.

³⁾ Znaczenie tej gry wyrazów jest następujące: „Jeśli twoje ramię nie będzie twarde i mocne jak kamień, kamień nieprzyjaciela złamie ci je, jakby było ze szkła“.

⁴⁾ Napój oszałamiający, sporządzany z konopi indyjskich (Cannabis indica).

⁵⁾ Zwierciadło z polerowanego metalu, używane dawniej, a ulegające rdzewieniu.

Karabin z książką na straży stoją
ojczyzny twojej... Wziąć je w dłoń swoją — bądź gotów!
Dzwonem alarmu da znać sumienie,
gdy zechcesz zbłądzić. Na to dzwonięcie — bądź gotów!
Byś prawdą idąc trafił do celu,
jak strzała w tarczę, mój przyjacielu — bądź gotów!
Do swego „polo“ weź kij ze Wschodu
a kulę przynieść z krain Zachodu — bądź gotów! 1)

Wiersz powyższy, drukowany w czasopiśmie, redagowanym przez samego poetę pt. *Nou-Bahār* („Nowa wiosna“) ma formę tradycyjnego *gazelu*. Zachowaliśmy w przekładzie charakterystyczne dla poezji perskiej obrazowanie poetyckie. Wiersz jest typowym przykładem postępowej poezji Iranu. Nowatorstwo jej polega na ścisłym związku z życiem i dążeniami postępowo nastrojowego pokolenia. Przełożony wiersz jest częścią przygotowywanej przez autora przekładu antologii poezji nowego Iranu.

*Z oryginału perskiego przetoczył,
wstępem i objaśnieniami opatrzył
Franciszek Machalski*

1) Znana gra w polo jest pochodzenia indyjskiego. Tu oznacza grę życiową i symbolizuje syntezę dwu kultur — wschodniej i zachodniej.